

*Tussen Zeist, Utrecht en De Bilt
ligt een waardevol stuk natuur*

Hendrike Geessink
Hoofd beleid & planvorming

Groene wegen in het gedrang

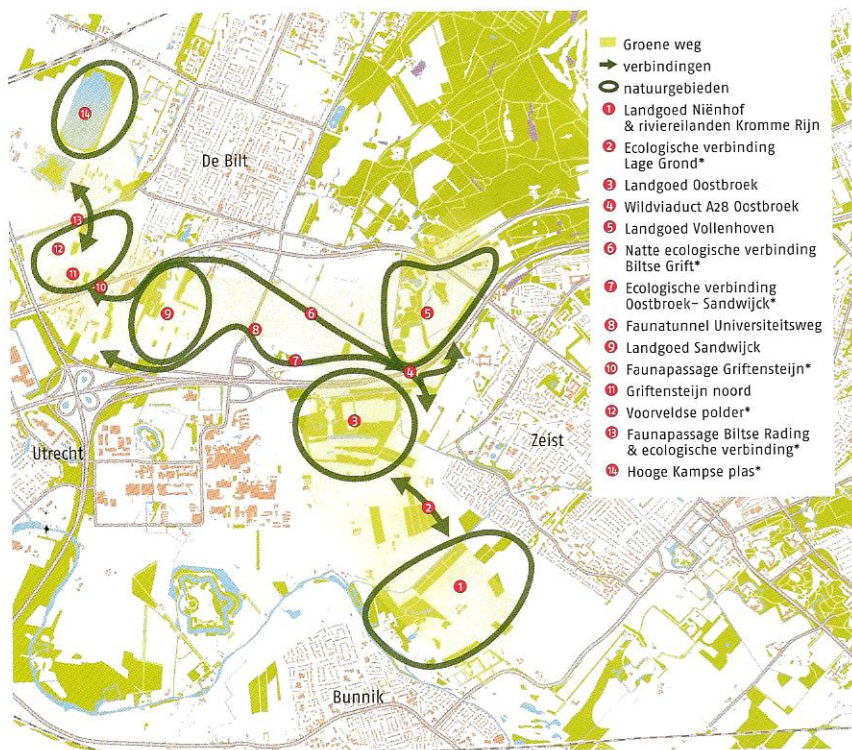
‘Dit gebied mag gewoon niet dichtslibben’

Het gebied tussen Zeist, Utrecht en De Bilt is een oase. Een paradijs, waar de natuur uitbundig haar gang gaat op historische landgoederen, langs de oevers van de Kromme Rijn, in verstilde loofbossen en bloemrijke weiden. Een paradijs dat echter omringd wordt door oprukkende bebouwing en bruisende plannen. Het groen is in het gedrang.

Tekst Bas van Dijk Foto's Utrechts Landschap, Renk Ruiter en Bureau Stern

Groene long. Groene corridor. Groene buffer. ‘Allemaal namen die je zou kunnen gebruiken voor het gebied tussen Utrecht, Zeist en de Bilt,’ vindt Hendrike Geessink, hoofd beleid & planvorming van Utrechts Landschap. ‘Als je goed naar de kaart kijkt, zie je eigenlijk allemaal groene wegen, die samen een buffer van natuur vormen in het stedelijk gebied aan de oostkant van Utrecht.’

En dat is een bijzonder gebied, benadrukt Geessink. ‘Omdat het een overgangsgebied tussen de Utrechtse Heuvelrug en het Kromme Rijngebied is, hebben mens en natuur het altijd interessant gevonden. De natuur gedijt er uitstekend, juist door die afwisseling. De Stichtse Lustwarande begint er ook, zo’n beetje bij De Bilt. Mensen verbleven er daarom ook graag. De abdij van Oostbroek speelde er lange tijd een grote rol, de ontginningsgeschiedenis

□ Groene weg aan de oostkant van Utrecht

is in het landschap nog goed terug te zien. In de recentere geschiedenis was het gebied onderdeel van de Hollandse Waterlinie. Kortom, een kruispunt van historische en ecologische systemen.'

Bezorgd

Juist die historische elementen zijn vandaag de dag van groot belang voor de natuur, legt Geessink uit. 'De buitenplaatsen, de Kromme Rijn, de weidegebieden, stuk voor stuk vormen ze ecologische schakels.' Een groot deel van die groene schakels is aan de zorgen van Utrechts Landschap toevertrouwd. 'We zijn er bijzonder zuinig op, maar ook bezorgd om. Het gebied staat namelijk behoorlijk onder druk. Al die groene wegen raken in het gedrang door de ontwikkelingen in het omringende stedelijke gebied.' Geessink somt op. 'De woonkernen groeien, de A28 en A27 doorsnijden het

'Onder de rook van Utrecht wemelt het van de reeën'

Boswachter Joris Hellevoort geniet elke dag van de natuur in het gebied tussen Zeist, Utrecht en De Bilt. 'Ringslangen, dassen, reeën, je vindt ze allemaal op een paar minuten fietsen van de stad. Topnatuur onder de rook van Utrecht. Maar juist daarom is het ook mijn zorgkindje.'

De groene wegen aan de oostelijke kant van Utrecht vallen onder het directe beheer van Hellevoort. Dat de natuur er zo rijk is, heeft alles te maken met het feit dat het een overgangsgebied is, legt hij uit. 'De grond is erg voedselrijk door de rivierklei van de Kromme Rijn en door het kwelwater van de Heuvelrug. Er is grote diversiteit en een hoge dicht-

heid van planten en dieren. Kijk maar naar de reeën. Het wemelt ervan. Ik denk dat de dichtheid in dit gebied zelfs hoger is dan op de Heuvelrug. Op Oostbroek leven alleen al zo'n dertig reeën.'

Ringslang en das

De bomen op Oostbroek zijn een mooi bewijs van de voedselrijke grond. 'Die groeien hier letterlijk tot in de hemel,' lacht Hellevoort. 'Veertig meter is niks. Imposant vind ik het. Ik noem het wel het kathedraalbos, vanwege die hoge beuken.' Maar ook lager bij de grond zijn genoeg bewijzen te vinden voor de florerende natuur. 'Dassen doen het erg goed. Van Sandwijkstra tot en met de Niënhof.

gebied, knooppunt Rijnsweerd wordt gereconstrueerd, de Ring Utrecht wordt verbreed, de Uithof, tegenwoordig Utrecht Science Park geheten, breidt zich uit en er wordt voortdurend gezocht naar nieuwe mogelijkheden voor de infrastructuur. De impact op de natuur en de landschappelijke kwaliteit is groot.'

Florerende natuur

Dat de natuur tóch floreert in dat gedrang, is dankzij de ecologische hoofdstructuur die in de achterliggende decennia tot stand kwam. 'Utrechts Landschap is al lang aan het werk, ook met lokale natuurgroepen en waar mogelijk met gemeenten en de provincie, om de natuurgebieden aan elkaar te smeden. Door gronden aan te kopen en in te richten als natuur, door de aanleg van faunapassages en ecoducten, door natuurvriendelijke oevers langs water te realiseren en door de landgoederen

middels ecologische zones met elkaar te verbinden. Zo is er een structuur van groene wegen ontstaan, die langs de oostkant van Utrecht richting het noorden slingert, vanaf de Niënhof bij Bunnik richting de veenweiden aan de noordkant van de stad.'

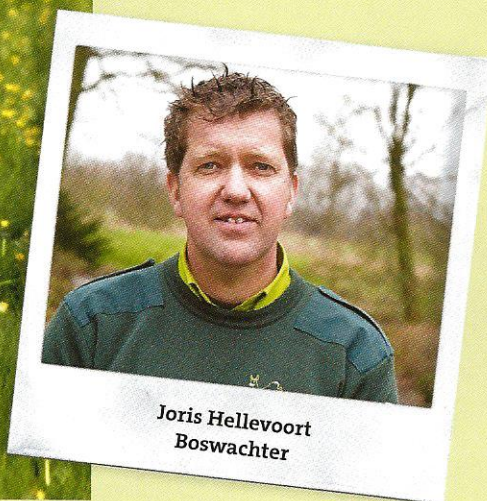
Aan tafel

Door alle stedelijke ambities wordt er voortdurend geknabbeld aan de randen van de groene corridor. 'Daar staat vaak wel compensatie tegenover, maar het houdt een keer op. Het authentieke van dit gebied is niet in te wisselen. Daarom blijven we als Utrechts Landschap het belang van de groene wegen onder de aandacht brengen. Dit gebied mag gewoon niet dichtslippen. We waken ervoor dat er geen kantelpunt ontstaat waarbij de landschappelijke kwaliteit van het gebied wordt opgegeven.' Waar het kan gaat Utrechts Landschap

aan tafel met overheden en plannemakers, om te helpen de beste keuzes voor de natuur te maken. 'Sommige ontwikkelingen zijn niet tegen te houden. Maar we blijven wel creatief meedenken en naar alternatieve oplossingen zoeken die de natuur recht doen. De groene wegen zijn het beschermen meer dan waard. Om de natuur zelf, en om de mensen die ervan willen genieten. Daar blijft Utrechts Landschap zich voor inzetten.' ■

Voor ringslangen is dit gebied zelfs een kerngebied. Als we geen gekke dingen doen kunnen we dat zo houden. En verder komt in de groene wegen natuurlijk het hele scala voor aan soorten die gedijen bij veilige natuur en groene verbindingen. Van vos en boomarter tot vleermuizen en raven.'

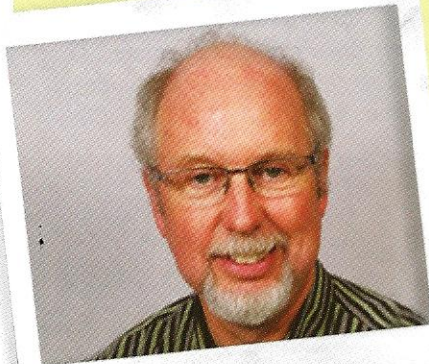

Joris Hellevoort
Boswachter

Kostbaar gebied

Door alle ontwikkelingen in het stedelijke gebied zijn de groene wegen ook zijn zorgenkindje, bekent Hellevoort. 'Voor je het weet groeien al die stedelijke kernen aan elkaar en wordt de natuur steeds meer versnipperd door bebouwing en wegen. Dat gaat me aan het hart. Het gebied is er té kostbaar voor. Dus dat mag gewoon niet gebeuren. We hebben het weliswaar niet meer voor het zeggen, zoals rond 1400. Toen waren alle omringende gebieden, bij elkaar 5000 hectare, horig aan Oostbroek. Die tijd is voorbij natuurlijk, maar ik zal er alles aan doen om er voor te zorgen dat mensen ook in de toekomst op een paar minuten afstand van de stad dassen, reeën en raven kunnen ontmoeten.' ■

'Deze natuur mag niet verloren gaan'

Rijk van Oostenbrugge
vrijwilliger op landgoed Sandwijck

Een vervallen krakerspand dat gesloopt dreigde te worden en een verwaarloosd landgoed. Meer was er niet over van Sandwijck, in 1984. In dat jaar besloot een groep natuurliefhebbers het landgoed te redden van de ondergang. Rijk van Oostenbrugge was een van hen. 'Sandwijck is een kerngebied in het netwerk van groene wegen. Een parel, die gelukkig is veiliggesteld.'

Vlakkig, op de A28, raast het verkeer onafgebroken langs. De buizerd, die geduldig op een paaltje op een prooi wacht, trekt zich er niets van aan. Net zo min als de reeën, die in de jonge bosaanplant langs de snelweg de dag doorbrengen. En Van Oostenbrugge trekt zich er eigenlijk ook niet zo veel van aan. Hij is een man die kansen ziet. Vanuit die houding is hij al 32 jaar betrokken bij het wel en wee van landgoed Sandwijck.

Steun

'Toen we in 1984 als vrijwilligers de zorg voor het landgoed op ons namen,

zijn we bij het begin begonnen: de houtsingels herstellen. Stapje voor stapje hebben we het achterstallig onderhoud aangepakt. Toen het landgoed in 1989 in handen kwam van Utrechts Landschap, zijn we ook breder gaan kijken, naar het omringende gebied.' Dat was hard nodig, vonden Van Oostenbrugge en zijn collega-vrijwilligers. 'De hele zone tussen Utrecht en De Bilt stond onder druk. Er waren plannen om woningen te bouwen in dit gebied. Ik weet nog dat we een excursie met het college van burgemeester en wethouders op het landgoed hadden. Ineens viel bij hen ook het kwartje: deze natuur mag niet verloren gaan. Vanaf dat moment kregen we veel steun bij de bescherming van deze groene zone.'

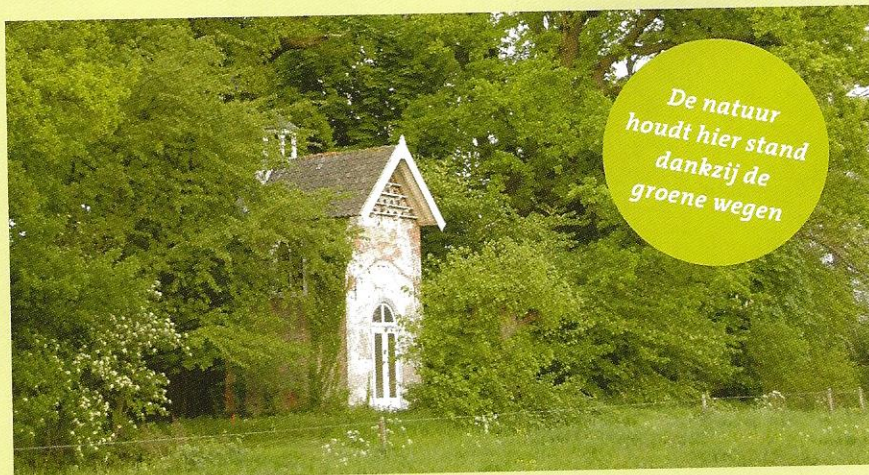
Hoopvol

Gelukkig leeft het besef van de waarde van de groene wegen inmiddels breder, benadrukt Van Oostenbrugge. 'Dat wil overigens niet zeggen dat we niets hoeven te doen. We denken juist mee. Zo schetsen we alternatieven voor allerlei plannen, zoals de Gebiedsvisie De Bilt-zuid en de reconstructie van

knooppunt Rijnsweerd. Als daar iets mee gedaan wordt, betekent het juist meer mogelijkheden voor de natuur. Ik ben eigenlijk bezorgd en hoopvol tegelijk. Bezorgd, omdat er toch steeds aan de randen van het gebied wordt geknabbeld. Die ontwikkelingen gaan maar door. Hoopvol, omdat we al veel moois hebben bereikt en door mee te denken ook nieuwe mogelijkheden kunnen creëren. Heel belangrijk vind ik het dat we samen optrekken met Utrechts Landschap en andere organisaties, zoals het IVN, Vogelwacht Utrecht en bewonersverenigingen.'

Parel

Sandwijck is het bewijs dat die houding vruchten afwerpt, vindt Van Oostenbrugge. 'Door de inspanning van onze vrijwilligersgroep en het werk van Utrechts Landschap is deze parel veiliggesteld. Alle soorten die kenmerkend zijn voor de groene wegen kom je hier tegen. Ree, das, en ring-slang onder andere. De resultaten van verschalingsbeheer worden zichtbaar in de terugkeer van de rietorchis. De libellenfauna is verbeterd, de salamanders doen het goed in de kikkerpoel, in het voorjaar is het een feest van stinsenplanten. En het mooie is de verbinding met andere landgoederen en natuurgebieden. Dankzij die groene wegen houdt de natuur hier stand.' ■

De natuur
houdt hier stand
dankzij de
groene wegen